

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és

ünnap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.Szerkesztőség kóriratok visszaadásán
vagy megőrzésére nem vállalunk.Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Szabadkőműves kongresszus. Tizenöt szabadkőműves páholy kezdte meg tegnap este Budapesten ünnepi vakolását, vagyis kongresszusát. *Munkára fel!* — írja ez alkalommal vezércikkében a szabadkőművesek lapja a Világ. Hogy milyen munkára?? azt is megírja. Nem sokat kertel, nem titkolózik, hanem nyíltan megírja, hogy »ma már a merőben jótékonykodó vagy bölcselkedő munka mit sem ér, hanem csakis a szervezés, a tanítás, a propaganda komoly fegyverével lehet megtámadni a néprontó uralmat.« Elég világosan részletezi is azt a hazafias programot: Első az általános, egyenlő és titkos választójogért való küzdelem, ennek érdekeit szolgálja — írja tovább a Világ — az Őrszágos Szövetség (a Bánffy-téle liga!) és a Reformclub. Azután utal arra, hogy a népet politikailag nevelni kell. Arra is szolgál példával, hogyan kell tanítani, nevelni az ifjúságot a Galilei és Darvinkör, a népes, a szabad iskolák útján. »Erre int bennünket (hivatkozik a gyűlési meghívó szavára): Spanyolország példája is, mely azt mutatja, hogy a Ferrer által alapított szabadiskolából és ifjúsági egyesületekből indult ki az eredményes antiklerikális küzdelem.« Ide sorolja a Magyarországi Tanítók Szabad Egyesületét is, melynek segítségével a népnevelők ezreit akarják megnyerni a páholyok aknamunkájának.

Mindez elég nyíltan van megírva, valamint az a hengegés is, mely szerint a szabadkőművesek magukat a »magyar polgárostály legtudatosabb és legműveltebb képviselőinek tartják.«

Ime most már elcsavarták az ifjúság egy részének a fejét, hálókba kerítették a tanítóságnak egy megtévelyedet szánandó csapatát, politikailag »nevelik« Ferrer szellemében a népet, a sajtó segítségével naponként szórják a mérget, most még újabb és újabb fegyverkezésen törnek a fejüket — — — s mindezzel, szemben a keresztény társadalom fatalisztikus közönnyel viseltetik, ölbe tett kézzel nézi mint tornyosulnak felette a vészfellegek.

Sőt akadnak nem kis számmal olyanok is akik azt a keveset is sokalják, amit ezeknek ellensúlyozására a katolikus társadalom vezetői önzetlen fáradozásaikkal nagy nehezen létrehozhatnak.

Ugyan mikor érjük már el, hogy a keresztény társadalom is öntudatos életre ébredjen?!

Az argentinai husbehozatal.

(K. Ö.) Már magában véve az a körülmény, hogy tengerentuli husbehozatalról lehet beszélni, a közös vámterület szempontjából olyan furcsa dolog, hogy szinte kísértésbe jön az ember tréfának tartani az egészet. Ausztriával szerződünk, hogy közös vámterületet képezünk. Ami, nem tekintve a vámpolitikában megnyilatkozó irányzatot, nem is olyan rossz dolog. Lévéen Magyarország mezőgazdasági állam, Ausztra iparállam, egymásnak kölcsönösen fogyasztói. Mi megveszszük Ausztria iparcikkeit és eladjuk neki mezőgazdasági terményeinket

Eddig rendben lennének. Ausztria azonban most azt mondja, hogy a nagy husdrágaság oka, hogy mi nem vagyunk képesek a vámterületet hussal ellátni, tehát feltétlenül szükség van a vámsorompók megnyitására, vagy mivel most más szelek fujdogálnak, az argentinai husbehozatalra

Igaz-e az, hogy a hus aránytalanul drága? A hus ára az utolsó évtizedben átlag 60 százalékkal emelkedett, ebből azonban a gazda a vámvédelem révén csupán 20 százalékot kap. Vagyis ennyivel kapnak többet a gazdák. Tekintve a termelési költségek exorbitáns emelkedésére, ha őszinték akarunk lenni, azt kell mondanunk, hogy a gazda aránylag kevesebbet kap, mint akkor kapott, mikor husdrágaságról nem beszéltünk.

A fenmaradó 40 százalék tehát nem vándorol a gazda, hanem más zsebébe. Ezért tehát nem lehet a gazdát felelőssé tenni. Hanem ezt számon kérjük az államon, a városokon és a közvetítésen. Az államon, mert a husfogyasztási adóval, a városokon, mert a vásári illetékekkel és a közvetítésen, mely a haszon tulcsigázásával drágítja meg a hus élvezetét.

Ha tehát huszsoráról beszélünk, mindenkire előbb gondolhatunk, mint a gazdákra. Az állam és a városok határozottan uzsorások, mert itt nem az élvezeti cikket, hanem a nép táplálkozását nehezíti meg. Nem arra a tizezerre kell

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A karperec.

— E. S. Kemp Robinson. —

Nem vagyok karperecszakértő, de az, a melyről beszélök, csinos kis jószágoknak látszot, semmivel sem rosszabbnak a többinél, a mint bolti kirakatokban láttam. És nagyon kedvesnek találtam Theodorától, hogy megengedte levenni azt a karjáról, hogy kényelmesea meg nézhessem.

Theodora egyike fiatal unokanővéreimnek, s alig hagyta még el az iskolapadokat. De mivel sokáig nem láttuk egymást, kellemes, nem egészen rokoni lábon álltunk, melyben volt valami az idegen kisasszonynak tartozó udvariaságból is.

Mialatt a karperecet tanulmánytárgyává tettem, megkérdeztem tőle, honnan és kitől kapta?

O megrezzent egy kissé váratlan kérdésemre, s pár pillanatnyi habozás után felelt: — Harriet néni ajándékozta nekem.

De oly kevéssé meggyőző hangon jelentette ki ezt, hogy ha nem ismertem volna igazmondó természetét, meg lettem volna győződve róla, hogy hazudik. De így a méltatlan gyanut kiűztem fejemből s megjegyeztem, hogy Harriet néni nagyon kedves öreg asszony. Aztán általánosságban beszélgettünk a karperecekről,

s egyebekről, mindenről, a mivel Theodorát mulattatni véltem, s jogcimet vásároltam magamnak arra, hogy vele maradhassak. Közben szórakozottan forgattam a kis karperecet a kezem között, s arra gondoltam, milyen édes melegséget raktározott az be magába. De egyszerre a Theodora keze hirtelen átnyult az asztalon, s ő egész elváltozott, ijedt hangon kiáltotta:

— Nem, nem! Kérem! Nem akarom!

És ekkor észrevettem, hogy nézegetés közben a karperecet félig felcsuszattam a karomra. Meglehető kicsi férfikezem van, s a Theodora felkiáltására önkénytelen mozdulattal tovább csuszattam a karperecet, s az rászorult kezemre, s mielőtt levehettem volna, felcsuszott egészen a kabátom ujjáig.

Egyszeriben tisztában voltam vele, hogy levenni sokkal nehezebb lesz, s hogy el fog törni egészen. Szinte varázslatszerűen csuszott fel, magam sem tudom hogyan, de levenni, az már más kérdés volt.

— Látja, mondtam, hogy ne tegye — szölt Theodora szemrehányóan. — Nem volt joga az én karperecemet felhuzni. Vegye le rögtön! Bánom, hogy egyáltalán megengedtem, hogy hozzá nyuljon.

A dolog kezdett komolylyá válni. Láttam, hogy haragszik. De hiába próbáltam meg a karperecet szép szerével lehuzni a kezemről. S mikor láttam, hogy mennyire bántja a dolog, azt ajánlottam, hogy levágatom a kezemet, nehogy kedves karperecének baja történjen. Ez hatott.

Theodora már nem tett szemrehányást, s úgy véltem látni, hogy elmosolyodott. Remélni kezdtem, nemcsak hogy nem fogja erőszakolni, hogy letegyem, de azt is, hogy megengedi azt tartanom mint kedves emléket, legkedvesebb unokanővéremtől. Hiszen vehetek neki másikat, teljesen hasonlót helyettel

— Igazán, nagyon restellem — kezdtem ismét. — De engedje meg, hogy egy másikat adjak helyette. Egészen hasonlót. És ha Harriet néni észrevenné a cserét, elmondhatja neki, hogyan történt a dolog.

— Mit mondjak neki? — kérdezte Theodora zavartan.

Bátorságom a legmagasabb fokra szállott.

— Mondja neki, — szóltam — hogy nem hiszi, hogy ebben véletlenség játszott volna közbe.

Theodora mélyen elpirult, elfordította a fejét, s én meg akartam a kezét fogni.

— Ez nagyon rossz magától, — mormogta ő — ez lopás. — De mintha ezt nem nekem mondta volna, hanem valakinek, künnt, az ablak alatt. Mi tudniillik a nyitott ablak mellett állotunk. Aztán néhány pillanat múlva ismét hozzám fordult, s így szólt:

— Végre is nem olyan nagy baj. Mert hiszen ez nem is a Harriet néni karperece, azaz, hogy . . . nem egészen az. Ő ajándékozott nekem ugyan egy . . . ehhez hasonlót, de az . . . elveszett.

Eszembe jutott, mily kényelmetlenül érezte magát, mikor az előbb azt kérdeztem tőle, ki

tekinteni, aki akkor is fog húst enni, ha kilója négy korona lesz, hanem azokra a milliókra, kik nyers izomerejüket bocsátják a társadalom rendelkezésére, melynek ezzel szemben az a kötelessége, hogy oly táplálékhoz juttassa, mely azt az izomerőt fenn is tartja. A hus megdrágításával az ellenkezőjét érjük el.

Kénytelenek vagyunk megvallani, hogy az egypár esztendő előtti szárazság bizonyára nem hatott fejlesztőleg állattenyésztésünkre. Mindazonáltal túlzás azt mondani, hogy állatállományunk hanyatlott és hogy a piacot hussal ellátni nem vagyunk képesek. Ennek ellenében leszögezzük azt a hivatalos adatokon alapuló tényt, hogy a magyar állat hús Augszburgban olcsóbb, mint Budapesten, holott az augszburgi mézárós többet fizet, vám és egyéb illetékek is terhelik. Tehát nem a gazda oka a husdrágaságnak.

Mégis a gazdát szidják. Feléledése ez annak a merkantil szellemnek, mely szembehelyezkedve a nemzeti termelés érdekeivel, az idegen terméket zudítja a nyakunkba. Ha már szaporítani szeretnék a fogyasztásra kerülő husmenyiséget, miért nem mondják azt, hogy nyissuk meg a szerb és román határt, aminek mégis csak lenne valamelyes politikai érdekeken alapuló értelme, hanem nem ezt mondják, hanem azt, hogy hozunk be argentinai húst. Mekkora kilátások! Mi behozunk húst és szállítunk Argentínába szállító eszközöket, cementet és vasat a készülő műutakhoz és vasutakhoz és az Austro-Amerikana felvirul.

A képviselőházban a husdrágaság ügyében elhangzott interpelláció legjobban bizonyítja, hogy mit várhatunk a mezőgazdaságellenes körök részéről. Jó lesz résen lenni és szót és tettet nem kimélni.

től kapta? Es most örültem, hogy egy kissé összeszidhatom:

— Oh, — szoltam — ugy magácska egy hasonlót vásárolt, s azt kiadta az elveszett helyett, abban a reményben, hogy a kegyes csalást senki sem fogja észrevenni! De mit szólna hozzá Harriet néni, ha megtudná, hogy így kijátszta a bizalmát?

— O már megtudta, — felelte Theodora s — Uram bocsáss meg! — ugy vettem észre, hogy mosolyog.

— Igazán? — kérdeztem. — Es mit szolt hozzá? Nagyon haragudott?

— Megmondta az anyjának, hogy . . . Ez a pár szó eleinte nem jelentett előttem semmit. Ki mondta meg az anyjának? Harriet néni? Eppenséggel nem értettem, de Theodora folytatta:

— De ő nem akarta az enyémet levenni a karjáról, s mivel az övé pedig az én karomon volt, azt mondtam neki, hogy addig nem adom vissza neki, a mig . . . Es az anyja, Harriet néni, nem is bánja a dolgot . . . De még most titok. Azért kérem, ne szóljon róla senkinek. De mi baja van? Hová megy? Hiszen odakünn pokoli hőség van?

De én nem feleltem. Felkeltem a székről, erőszakosan lehúztam a karperecet a karomról s felszakítottam vele a bőrt a kezemen. A karperecet, a mely nem volt a Harriet nénié . . . Aztán csendesen elhagytam a szobát.

Városi közgyűlés.

— Második nap. —

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tegnap, pénteken délután folytatta a csütörtökön felfüggesztett közgyűlését.

A zárszámadásnál, az Apolló épület értékesítésénél és a számvevőség személyzetének szaporításánál hosszú viták keletkeztek, vég eredményében azonban a tanács javaslata ment mindenben keresztül.

A közgyűlést ma, szombaton folytatják.

A tegnapi tanácskozás lefolyása a következő volt:

Hlatky Endre főispán elnöklete alatt a törvényhatóság tagjai közepes számmal voltak jelen.

Az előző napi jegyzőkönyv hitelesítése után az adóügyi osztálynál megüresedett III-ad oszt. számtiszt állást töltötték be választás után.

Az állásra kijelölte az egyedül pályázó Rozsly Istvánt, akit így egyhangulag választották meg.

A tanács előterjesztette a kereskedelmi miniszter leiratát, amelylyel a 3-ik vashid terveit jóváhagyta.

Megbízta a tanácsot, hogy a hid építésére a kiírási műveletet készítse el.

A város zárszámadása.

A városi tanács előterjesztette Nagyvárad város 1909. évi zárszámadását, amely szerint az év végén a pénztári maradvány 184,000 korona.

Dr. Friedländer Samu epés beszédben fordult a tanács ellen, hogy nem csinál népjóléti szociális intézkedéseket.

Dr. Hoványi Géza félrevezetésnek mondja Friedländer beszédét. Nem tett a város semmi szociális intézkedést? Nem az e, hogy jó vizal, csatornázzal stb. ellátja a várost. A népfürdők, munkáslakások létesítése szociális dolog s ezek tárgyvalva lettek, de a miniszternél van még a kérdés. A zárszámadást általánosságban elfogadja.

Rimler Károly azt látja, hogy Friedländer az Apolló bérházzá építését helyteleníti. A 60000 koronából. Eppen a szegényembereknek juttattak a rendőröknek 9000 koronát, 1908-ban 4700 korona hiánnyal zárták az évet, míg az 1909. évben 184,000 korona a maradvány.

Nagy dolgokat nem a költségvetésben, hanem külön előterjesztéssel lehet és szabad létesíteni.

A tanács tudja mi a kötelessége, tovább nem megy, mert az már bizalom kérdése.

Dr. Adorján Emil kijelenti, hogy a bizalmi kérdés nem ide, hanem a költségvetés tárgyalásához tartozik. A zárszámadást elfogadja.

Ezután a zárszámadás részletes tárgyalására tértek át.

A Rimanóczy alalnál és a városi igákról szóló számadások tételénél Fried Ferenc szólt fel s részletes számadásokat kíván.

Szűcs Géza, és Kömlősy Ferenc felvilágosításokkal szolgáltak.

A dologi kiadásoknál dr. Adorján Emil az utazások tételét kifogásolta. Sok felesleges utazást tettek. A sorozási ebédre százakat adnak ki. Ilyenre ne dobjuk ki a pénzt. — Kifogásolja a tüzelésre kiadott óriási összeget. Központi fűtést rendezzenek be a városházánál. Dr. Friedländer Samu cáfolja Adorján kifogásait. A zárszámadásnál nincs helye a kritikának.

Balogh Döme kifogásolja a tanács gazdálkodását. A fűtésre kiadott túllépést helyteleníti.

A járvány kórház reformjára nézve Fried Ferenc tett kérdését a polgármesterhez s azt sürgette.

Rimler Károly kijelenti, hogy a járványkórház kibővítését a miniszter nem akarja jóváhagyni. Önálló orvos alkalmazása iránt közelebb előterjesztést tesznek.

A színház kiadástételénél előforduló többletkiadásra nézve Weiss Lajos intézett kérdést.

A polgármester felvilágosította, hogy ezt az összeget a szinigazgató fizeti, itt csak átmeneti kiadásként szerepel.

A zárszámadást ezután elfogadták.

Az árvaszék ujjászervezése.

A tanács előterjesztést tett az árvaszék ujjászervezése iránt, akként, hogy az árvaszék élére egy elnöki állás, továbbá egy ülnöki állás szerveztessék.

Az előterjesztést elfogadták.

Személyzet szaporítás a számvevőségnek.

A városi számvevőséghez egy új alszámvevő, egy számellenőri, két számtiszt és két számgyakornoki állás rendszeresítését javasolja a tanács, akként, hogy a könyvvezetői és napidijasi állások beszüntessenek.

Dr. Friedländer Samu kifogásolja az egész előterjesztést, mert szerinte nem személyzet szaporítás, hanem egy bis buzgalom kell. A személyzet nincs kellőleg kihasználva. Erősen bírálja a tanácsot. A javaslatot nem fogadják el.

Dr. Adorján Emil ismerteti a számvevőség átvizsgálásának történetét. A vizsgálat eredménye az volt, hogy az új állásokra nincs szükség. De most azért nem utasítja el a javaslatot, hanem vizsgálják meg a számvevőség kezelését. Egy bizottságot küldjenek ki e célból, ezt indítványozza.

Rimler Károly felemlíti, hogy b. e. Ragány János 10 év előtt már kérte a személyzet szaporítást, mert a pénztári naplót nem tudták pontosan vezetni. Személyesen is meggyőződött, hogy a számvevőség adatai alapján nem lehetett a pénztárt megvizsgálni, hanem csak a pénztárnok és ellenőr könyvei alapján egyoldalul vizsgáltattak. Az utóbbi években is óriási mérvben emelkedett a számvevőség dolga. Most is vannak napidijasok, de ezek nem vezethetnek be semmit a főkönyvekbe. Itt helyetteseket sem lehet alkalmazni. A bizottság kiküldését nem ellenzi.

Szűcs Géza rámutat, hogy négy tisztviselője van csak, a többi napidijas, ezekért pedig nem vállal felelősséget. Szükség van a kért személyzet szaporításra. Meg van győződve, hogy a kiküldendő bizottság sem konstatál mást, ezért elfogadja Adorján indítványát.

Hoványi Géza teljesen igazolva látja a személyzet szaporítást s ezért feleslegesnek tartja a bizottság kiküldését. Maga a villamos-telep egy számvevőt kíván. Mert kevés a személyzet, ezért vesznek oda a világítási díjak. A csatornázási díj, vízdíj, járdaköltség kivetése, stb. óriási munkát okoz. A mai személyzet nem győzi a munkát. Évek óta kéri a személyzet szaporítást s ezért feleslegesnek tartja a bizottság kiküldését s elfogadja a tanács javaslatát.

Dr. Hoványi Gyula indokolja szavazatát. 10 évvel ezelőtt bebizonyították, hogy kevés a személyzet s mikor előterjesztést tesznek a személyzet szaporítás iránt az eskü alatt szolgáló tisztviselők és mikor látja az egyik oldalon a szkepticizmust, más oldalon a javaslatot, ő becsületes magyarságával a tanács javaslatát fogadja el.

A többség elfogadta a tanács javaslatát.

Ezután a tanács előterjesztette a 60,000 korona államsegély felosztására nézve, a miniszter leiratához képest elkészített tervezetét, azzal, hogy a fennmaradó összeg a rendőrség és tüzoltóság között osztassék fel.

A tanács javaslatát elfogadta a többség.

Interpelláció.

Hat óraker az interpellációkra tértek át.

Balogh Döme a bejelentési hivatal felállítását sürgeti. A közgyűlés már bevette az erre szükséges összeget.

Rimler Károly polgármester nem ismer

ilyen határozatot. A 60,000 koronából akarták a bejelentési hivatalt felállítani, de a miniszter nem engedte. Az 1911. évi költségvetésbe felvehetik a költséget. Kijelenti, hogy már intézkedett, miszerint a népszámlálás adatainak felhasználását engedélyezze a miniszter.

A választ tudomásul vették.

Az apolló értékesítése.

A tanács előterjesztette az Apolló épület értékesítésére nézve, hogy bérházat építtessen a város az ócska épület helyére, s Rimanóczyt bízzák meg tervekészítésével.

Dr. Friedländer Samu az épület eladása mellett szól s a bérház építését ellenzi. A város drágán épít s a bérházat nem tudja kellőleg értékesíteni.

Felparcellázva, többet adnának az Apollóért. Négyrészből jóval nagyobb összeget kapna a város. Ezt nem kísérelte meg a város. Az építésre nincs szükség. De ha mégis épít a város, szép és gazdaságos legyen, ennek egyetlen útja a nyilvános tervpályázat. Az orsz. építész és mérnök egyesület is tervpályázatot véleményezi, hát ne packázzon a város tekintélyével, hogy most nem veszi figyelembe a szakvéleményt. A tanács javaslatát nem fogja el. De ha mégis épít a város, nyilvános tervpályázatot hirdessen.

Dr. Stokker József bűnnek tartaná a telek eladását. Később drágán veszi a város az ingatlan, ha szüksége lesz. Mai állapotban nem tartható fenn az ócska épület. Ősmerteti a dolog előzményeit. A terv készítését illetőleg vegyék be a határozatba, hogy Rimanóczyt bízzák meg a terv elkészítésével, minden további kötelezettség nélkül. Csak ha jó lesz a terv s kivitelre alkalmas, az esatken díjazza a város. — Helyesli, hogy ha a város bérházat épít. Bizonyosság reá a bazár építése, mely 50 százalék jövedelmet hoz.

Rimler Károly kétségbeejtő álláspontnak tartja, hogy pajtáskodással vádolja a tanácsot Friedländer. Egy kiváló polgára a városnak ambícióból jelentkezett, hogy elkészíti a tervet. Semmit sem kockáztat a város. Az lett volna hiba, ha nem fogadja el az ajánlatot s nem terjeszti ide. Ha egyszer kitértük a nyílt pályázatot, azt díjazni kell, ha nem is használja fel a tervet a város.

Weiss Lajos elfogadja Stokker indítványát, de azt tudni kell, miibe kerül, ha Rimanóczy elkészíti a tervet s azt elfogadjuk.

Dr. Kurländer Ede ellenzi, hogy a város építtessen bérházat. A tanács javaslata helytelen s azt nem fogadja el.

Dr. Friedländer Samu újbóli hangzulyozza, hogy az erbőlcsi testületnek nyilvános pályázattól eltérni nem szabad.

Schwarcs Izidor csak úgy megy be a tervpályázat mellőzésébe, ha a határozatba beveszik a tervért fizetendő összeget. Legfeljebb 2 százalékot fizessen a város.

Rimler Károly kijelenti, hogy Rimanóczy nyilatkozott előtte, miszerint ha a tervet elfogadják, a mérnök- és építész egyesület díjtáblázatából 3 százalékot elenged.

Weiss Lajos kéri kikötni, hogy egy és fél százalékot fizet a város, ha elfogadja a tervet.

Dr. Várady Odön, Balogh Döme hozzászólása után a tanács javaslatát elfogadták, akként, hogy a terv elkészítésével Rimanóczy Kálmán bizassék meg s ha a város a tervet elfogadja, a mérnök-egyesület díjtáblázatába a felvett összeg 70 százalékát fizeti a város.

Este fél 8 órakor elnöklő főispán a közgyűlést berekesztette; a még hátralevő ügyeket ma, szombaton délután tárgyalja a törvényhatóság.

A bankkérdés. A közös miniszterek tegnap a közös bankügyben a készfizetések kérdésében tárgyaltak. A tárgyalásokról értesítést adtak ki. Eszerint a kérdés tárgyalását mindkét miniszter részéről kiküldött szakbizottság fogja eszközölni. A szakbizottság tárgyalása után a miniszterek újból összejönnek és akkor fognak határozni.

A bécsi tanácskozások. A delegáció szünetelni fog keddig. A Bécsben időző miniszterek azonban ma még ott maradtak, hogy folytassák tárgyalásaikat. Ma délelőtt tíz órakor az osztrák miniszterelnökségen a bankkérdésben volt tanácskozás, amelyen a két pénzügyminiszter vett részt. A készfizetések felvételének kérdése volt a mai tanácskozás fő tárgya. A katonai kérdések dolgában egyrészt Bécsben a közös hadügyminiszteriumban, másrészt Budapesten az igazságügyminiszteriumban folynak a tanácskozások. Bécsben Hazai Samu honvédelmi miniszter vesz részt a tanácskozásokon. Budapesten pedig vasárnap Höckenburger osztrák igazságügyminiszter fog tárgyalni Székely Ferencsel a katonai büntető perrendtartás dolgában.

A mostani delegációs ülészeknek van azonban még egy érdekes jelensége, amely eddig nem részesült abban a figyelemben, amelyet megérdemel. Nevezetesen az történik, hogy *Bosznia és Hercegovina* szép csendesesen a delegációk hatáskörébe jutattak s így valóságban »birodalmi tartományok« emeltek. A delegáció elé terjesztették a *bosnyák költségvetést* és báró Benkő civilatlátus is Bécsbe érkezett, hogy a delegációk előtt a bosnyák kormányt képviselje,

A francia vasutasok sztrájkja.

Franciaországban kiütött a vasutas sztrájk s dühöng immár épen egy hét óta. Kezdődött az északi társaság munkásainak szerény terjedelmű munkabeszüntetésén s ime folytatódott az egész ország összes vasutasainak sztrájkjával. Hogy minő mérhetetlen károkat okoznak, csakis a forgalom beszüntetésével, nem is szólva azokról a direkt károkról, melyeket a pályák a vasutanyagok elpusztításával okoznak, azt most hamarjában még csak hozzávetőleg sem lehet kiszámítani, de hogy az idegen forgalomnak, mely Párisnak naponta milliókat jelent, egyszeribe végét vetették, azt minden laikus szemlélő is azonnal észreveheti.

A francia kormány magyar mintára óhatja a vasutas sztrájkot megszüntetni s ezzel az igyekezettel egyszeribe mi ismét belekerültünk a világsajtó forogtagába. Franciaországban is az összes katonaköteles vasutasokat 21 napi fegyvergyakorlatra szólították be s így mintegy katonai diktatura alá helyezték az egész ország összes vasutasait s annak szervezetét.

De míg nálunk a katonai behívónak egyszeribe fogantja lett, addig Franciaországban a munkástözege határozata alapján a katonai behívónak sem tesznek eleget. Ez annak a jele, hogy a francia vasuti bérmozgalom inkább forradalmi, mint bérmozgalmi jellegű, mert hiszen nem annyira rossz a helyzet — ami Franciaországban nem is lehetséges — hanem a féktelen szabadság utáni vágy adta kezébe a vasutasoknak ezt a legfélemltetesebb fegyvert. A francia sztrájk már Olaszország vasutait is veszélylyel fenyegeti, mert ott is mozgolódnak az elemek, mint ahogy egész Európát valami forradalmi láz tartja izgalomban. A vénasszonyok nyara talán csak nem jelenti valami késői tavasz kora ébredését?

A sztrájk újabb részleteiről a következő távirataink szólnak:

Páris, okt. 13.

(Este 8 és fél óra.) Werle és Almeireida

foradalmi izgatókat délután letartóztatták. Számos új elfogatási parancsot adtak ki. Este két vasutast akik dolgozó munkásokat bántalmaztak, a rendőrök letartóztattak.

Páris, okt. 14.

Hir szerint Pataud, a villamos munkások volt titkára ellen elővezetési parancsot adtak ki. A délután folyamán a belügyminiszteriumot a rendőrprófekturával összekötő telefonvezetéseket elvágták.

Páris sötétben.

Páris, okt. 13.

(Este 8 óra.) A villamossági művek alkalmazotainak szindikátusi vezetősége este 6 órakor a villamos művekbe azt az utasítást küldte, hogy a munkát szüntessék be. Este 6 óra 30 perckor villamos világítás a boulevardok több pontján kialudt.

Páris, okt. 13.

(Este 11 óra.) Hét órakor a villamos világítás az Elysée palotában és a belügyminiszterium épületében kialudt. A Szajna balpartján lévő villanytelep megszűnt működni.

Bombarobbanás.

Páris, okt. 14.

Ejjel 1 órakor a Rue de Berry-utcában egy bomba felrobbant. Egy kapu elpusztult, ugyanezen háznak homlokzata erősen megrongálódott és a szomszéd ház összes ablakai bezuzódtak. A rendőrség megindította a vizsgálatot.

Katonaság kivезénylése.

Páris, okt. 14.

Briand miniszterelnök este a hadügyminiszterrel és a párisi katonai kormányzóval tanácskozott. Páris helyőrségét tetemesen megerősítették. Azon villanytelepekre, ahol a munkások sztrájkolnak, műszaki csapatokat vezényeltek. Szintugy a komprimált leveőt előállító telepre a sztrájkoló munkások helyébe műszaki csapatokat küldtek. E telep gépeit a sztrájkolók megrongálták. Páris és Brüsszel között a forgalom ismét helyre van állítva. A Ciuny-színház kivételével az összes többi színházakban este előadások voltak. A színházak részben villamlámpákkal, részben más módon voltak kivilágítva. A boulevardok külső képe rendez.

Páris, okt. 14.

(Saj. tud.) Az elektromos munkások elhatározták, hogy a vasutasok sztrájkját támogatni fogják. Páris nagyrésze tegnap este nem volt megvilágítva. A villamos vasutak kocsijai sem közlekedtek. A helyi vasutak munkásai szintén sztrájkolnak. A lyoni vonat egy órai késéssel érkezett meg, mert a vonalon gerendákat tettek a sínekre. A vonat, amely óránként kilencven kilométer sebességgel ment, ellökte utjából a gerendákat és szinte csoda módjára baj nélkül mehetett tovább.

A helyzet javult.

Páris, okt. 14.

A legutóbbi hírek szerint a sztrájkolóok száma egyre fogy. Sok alkalmazott visszatér állomására, mások pedig eleget tesznek a mozgósítási parancsoknak. A rongált vonalakat már helyre állították. A páris—lyoni vonalon 3000 alkalmazott közül 200 sztrájkol.

Bosznia és Hercegovina közigazgatása. A delegációk üléséhez alkalmával a közös pénzügyminisztérium kiadta Bosznia és Hercegovina közigazgatási viszonyainak ismertetését az 1909. és 1910. évekről. Mind a két kötet igen érdekes és tanulságos adatokkal szolgál arról a gyors fejlődésről, melynek ezek az országok Magyarország és Ausztria kormánya alatt indultak. Érdekes, hogy a katolikusok számarányban csak a görögkeletiek és a muzulmánok után következnek ugyan az ország lakosságában, de a szellemi és az anyagi munkásság terén ők a vezető szerep. Bosznia haladása első sorban az ő művek. Sajnálatos azonban, hogy a magyarság ezekben a többszomszédságunkban levő országokban alig-alig érvényesül. Boszniában vannak német ujságok, német iskolák, a bosnyák iskolákban kötelező tantárgy a német nyelv, a hivatalnokok nagy része, a katonaság a német nyelvet terjesztik, a magyar csak arra jó, hogy a határszélen mint katona őrt álljon és veszélyeztesse a vad vidéken életét és egészségét. Ebben az évben bosnyák középiskolai tanárokat beosztottak tanulmányi célokból — osztrák középiskolákba. Magyarország tétlenül nézi, mint nő ki Boszniában vagy egy új osztrák Kronland, vagy a Trializmus. Nekünk elég, ha az erről szóló évi jelentéseket megkapjuk évről-évre magyarul. Talán edemes volna ezeket a jelentéseket el is olvasni?

A miniszterek utazása. Hédeváry miniszterelnök ma birtokára utazik és holnap térvissza Budapestre, Lukács László ma utazik Budapestre, míg Hazay Samu már vissza is érkezett. Zichy János vasárnap Egerbe utazik, hogy megköszönje választóinak mandátumát.

UJDONSÁGOK.

Felfüggesztett tanító.

Még 1907 évre visszanyuló fegyelmi ügy utolsó intézkedését közli a tegnapi hivatalos lap. Bizonyára emlékezetes még a közönség előtt a megyei közigazgatási bizottságnak az a határozata, amelyben több görög keleti felekezeti tanító felett ítélték. A tanítók büne legnagyobb részt az volt, hogy a magyar nyelvet nem tanították megfelelően, a magyar állam ellen izgattak, a tanulókat kitiltott könyvekből tanították stb.

A megbüntetett tanítók között szerepelt Pap Tamás Florián bikácsi görög keleti felekezeti tanító is, akit a legszigorubbán büntetett a bizottság, mivel a tanítók között az ő iskolájában találták a legtöbb törvényellenes dolgot. Pap Tamás Floriánt a közigazgatási bizottság felfüggesztette állásától. A görög keleti püspökség erre Papot más községbe nevezte ki tanítónak.

A dolgról tudomást szerzett a közigazgatási bizottság is, amely jelentést tett a vallás és közoktatásügyi miniszternek. A miniszter azonnal intézkedett, hogy a tanító eltávozzék ujjabb állásából. Hogy pedig utját vágják azon eshetőségnek, hogy Papot más községbe esetleg más vármegyébe alkalmazzák, a miniszter tegnap a következő értesítést tette közre a hivatalos lapba.

Pap Tamás Florián volt bikácsi (Biharmegye) gör. kel. hitfelekezeti iskolai tanító, az 1907 évi XXVIII. t.-c. 22. § utolsó pontjának alkalmazásával, egy évig tanítói állásra seholy sem alkalmazható.

* **Huszonöt év a postánál.** Szép ünnepeltetésben részesítik ma a nagyvárad postais és távirat-igazgatóság egyik kiváló tisztviselőjét Kakas Istvánt. Kakas István igazgatóági főellenőr ugyanis ma tölti be a postánál teljesített szolgálatának 25-ik évét. A jeles tisztviselőt, aki szolgálata alatt pedenterijával, lelkiismeretességével és ambíciójával állandó becsülést és tiszteletet vívott ki, a mai nap alkalmából a tisztikar üdvözölni fogja s részére a pályaudvari étteremben bankettet rendeznek, melyre az ünnepelt barátait és tisztelőit meghívják.

* **Új mérnökök a városnál.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága a városi hivatalhoz két új mérnöki állást szervezett. Az új állásokat most töltötte be Hlatky Endre főispán, amennyiben városi mérnöké a két új állásra Niessner Aladár szegedi segédmérnököt, volt műegyetemi adjunktust és Pihó János mérnököt nevezte ki. Ez utóbbi már hosszabb idő óta működik Nagyvárad városánál mint napidíjas mérnök.

* **Szüreti multság az elmekórházban.** A Kórház-utcai élőhalottak szomorú házába ma délután örömet varázsol a zajtalanul dolgozó humanizmus. Az elmekórház agilis vezetősége támogatva a helybeli társadalom jószívű adakozóitól, mint már többször megcselekedte, az idén is szüreti ünnepélyt rendez a szegény elmebetegek vigasztalására. Hogy az ünnepély mentül szebben sikerüljön, a rendezőség ezuton is felkéri a szőlőbirtokosokat, hogy szőlőküldeményeikkel járuljanak hozzá a multság sikeréhez. Az emberbaráti szeretetnek ez kétségkívül egyik legszebb megnyilatkozása lesz.

* **Sándor szerb trónörökös betegsége.** Belgrádból jelentik: A nisi hadgyakorlatokról visszatérve, Sándor trónörökös rosszul érezte magát és ágyba kellett feküdnie. A király háziorvosa, valamint Simonovics és Nikolajevics orvosok több napi megfigyelés után tifusz tüneteit konstatálták. Tegnap este egy bécsi specialista belgyógyászt táviratilag meghívtak Belgrádba.

* **Aki a főszolgabírói jelenti fel.** Kovács Lajos székelyhidi rézműves sehogyan sincs megelégedve a székelyhidi főszolgabíróval, aki nem tudta egy nap alatt előkeríteni az ő megszökött tanulóját. A tanuló Mihaliczku Dezső a gyermekmenhelyből volt kiadva Kovácshoz, akinél azonban nem tudni miért, nem érezte jól magát a gyermek és megszökött onnan. A rézműves erre jelentést tett a főszolgabíróknak, hogy a szökevény tanuló kerítsék kézre és hozzá kísérjék vissza. A feljelentésre a főszolgabíró kiadta a psrancsot a tanuló elfogására. A csendőrök azonban nem tudták azonnal előkeríteni a tanuló. A rézműves erre a főszolgabírói hanyagsággal vádolva feljelentette a főispánnak. A feljelentés alaptalannak bizonyult s a rézművest 100 korona pénzbüntetésre ítélték. Kovács erre felebbezést adott be, melyben kéri a felmentését, mert ő nem bűnös és a főszolgabíró hanyag. Erre a felebbezésre valószínűleg ujjabb büntetés lesz a válasz.

* **Halálozás.** Mint őszinte részvétellel értesülünk Rigli József derék nagyvárad iparos tegnap hirtelen elhunyt. Az elhunyt egyike volt a nagyvárad jónévű iparosoknak. Rigli a múlt hónapban súlyos ideg baj támadta meg s ennek gyógykezelése végett beszállították a kórházba, ahol tegnap meghalt. Az elhunyt temetése ma délután lesz a Szilágyi Dezső-utcai 5. sz. gyászoz háztól.

* **A Moskovits cipőgyár első közgyűlése.** Ma, szombaton, f. hó 15-én tartja a Moskovits cipőgyár részvénytársaság első évi rendes közgyűlését, amely alkalommal kapcsolatban közvetlenül a közgyűlés megtörténte után délután 4 órakor lesz bemutatva az érdeklődőknek az ujonnan felépült, vasbetonból készült 4 emeletes gyárépület. Tudunkkal néhány száz meghívó lett ez alkalomból a gyárvezetőség részéről szétküldve. minthogy azoaban az építkezés teljes befejezést még nem nyert, meghívások későbbben több részletben is fognak történni.

* **Országos ügyvédszövetség.** A magyar ügyvédség évek óta szükségét érzi annak, hogy a saját és az igazság szolgáltatás érdekét egy szabad egyesülésen alapuló szövetség védje és mozdítja elő. Bármennyire áthatva vannak ugyanis az ügyvédi kamarák a fenti hivatásától, a hivatalos korlátok, az állami beavatkozás e testületeket csaknem kizárólag adminisztratív szervekké formálták. Hozzájárul e hiányhoz még az is, hogy az egyes kamarák között nincs meg az összekötő kapocs, mely őket egységes gondolkodásra és cselekvésre bírja. A budapesti ügyvédi kamara vetette fel az országos szövetség megalakításának gondolatát s most is vezet e kérdésben. Folyó évi október hó 28-án délután 5 órakor tárgyalja a budapesti kamara helyiségébe összehívott értekezletet a megalakulás kérdését. Az értekezleten külön meghívó nélkül minden ügyvéd részt vehet. Ugy értesülünk, hogy Nagyváradról Dr. Berkovits Ferenc, dr. Várady Zsigmond, dr. Márkus László, dr. Ertsey Péter és esetleg mások is fognak az értekezleten résztvenni.

* **Új vasuti feltűljáró.** A nagyvárad pályaudvar kibővítési munkálatai már csaknem az utolsó részénél tartanak. A kibővítés folytán szükségessé vált utfennjáró már annyira van, hogy október 26-án át is fogják adni a forgalomnak. Az új utrészt hatósági átadására ugy Nagyvárad, mint Biharvármegye törvényhatósága megvannak hiva.

* **A belényesi és béli orvvadászok.** Biharmegyében az orvvadászok annyira elszaporodtak, hogy a főszolgabírák fegyvertartási engedélyt egyáltalán nem adnak ki. A fegyvertartási engedéllyel nem rendelkezőktől pedig tudvalevőleg a csendőrök azonnal elkobozták a fegyvert, ha erről tudomást szereznek. Most, hogy kijátszák a főszolgabírói rendeletet, úgy kérnek engedélyt, hogy nekik a fegyverre azért van szükségük, mert életbiztonságuk veszélyben forog. Erre a főszolgabírák, hogy az illetők biztosítsák életüket, revolvertartásra adják ki az engedélyeket. Most két ilyen engedély ellen adtak be felebbezést az alispáni hivatalhoz. A felebbezők azzal indokolják elterjesztésüket, hogy revolverrel nem képesek vedeni életüket. Azt persze nem teszik hozzá, ami az igazi oka felebbezésüknek, vagy revolverrel nem tudnak vadat lönni.

A legujabb!	A legszebb!
Felöltök	Bluzok
Kosztümök	Aljak
Toilettek	Pongyolák
Gyermekruhák	
Készen és méret után olcsó szabott árak mellett. Szövet, selyem ruha kelme különlegességek.	
SPITZER BÉLA	
Nagyvárad, Rákóczi ut.	
Elsőrendű angol és francia gyászruhák 12 óra alatt készülnek.	

Vannak pillanatok az ember életében,

amelyekben kétségbeesetten néz szét segítségért és sehol sem kap tanácsot. Különösen akkor, ha nagyon meghül s nincs hozzá ideje, hogy ágyban maradjon. Akkor azonban egyszerűen egy doboz valódi Fay-féle szodeni ásványpasztillát vesz, s ha előírás szerint használja, meggyógyul, kényelmesen és a nélkül, hogy a munkáját félbeszakította volna. Fay valódi szodeni minden idevő üzletben 1 kor. 25 fillérért kapható, de vigyáznunk kell, nehogy utánzatot kapjunk.

Főképviselet Magyarország és Ausztria részére: W. Th. Guntzert, cs. és k. udv. szállító, Wien, IV-1. Grosse Neugasse 17.

Üzletáthelyezés.

Tisztelettel értesitem a helybeli és vidéki intelligens uri hölgyközönséget, hogy

- nődivat kalap-szalómat -

Rákóczy-ut 3. szám alól ugyancsak **Rákóczy-ut 9. szám alá,** a Belvárosi Takarékpénztár épületébe **helyeztem át.**

Szives pártfogását kérve, vagyok kiváló tisztelettel

Amigó Franciska
Nagyváradon.

x **Lloyd kávéház** ujonnan épített és fényesen berendezett téli kerthelyiségében október hó 15-én a következő gyönyörű színezésű és pompás szórakoztató képek lesznek bemutatva 1. Apuska szabadnapja. 2. Habsburg Rudolf. 3. Róma látkepe. 4. *Heliogabalus! Film d Art.* 5. Elitelt álma. 6. *Vak vagy oh szerelem.* 7. A pénz. 8. Armion völgye. Belépti díj nincs előzékeny kiszolgálással. Kitűnő ételekről és italokról gondoskodik. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri Hartstein és Orlei kávéház tulajdonosok.

Friedländer I. Izsó

angol divat-szabó

Nagyvárad, Szt János utca.

x **Villamos csillárt** ne vásároljon, berendezést ne készítsen, míg **Stern** nel a Bémer-téren nem beszél, felvilágosítok bárkit, ha nem s vásárol nálam. Terveket díjmentesen készítek. Raktáron tartok villamos és gáz fűzőket, vasalókat, Wolfram és izzó lámpákat gyári áron házhoz szállítok. Bémer-tér 3. Telefon 556.

GYERMEK CIPŐK, GYERMEK KALAPOK, GYERMEK HARISNYÁK ÉS GYERMEK fehéreneműek legjobb minőségben és : kedvező árban :

REICHARD - áruháza

:: czégnél kaphatók. ::

Értesítés!

Tisztelettel értesítjük a n. é. közönséget, hogy őszi szövet újdonságaink már megérkeztek. Kérjük t. megrendelőinket, hogy őszi megrendeléseiket mielőbb eszközölni sziveskedjenek, mert most még a szorgosabb munka előtt jutányosabban tehetünk eleget nagybecsű megbízásuknak.

HÁBER ÉS TÁRSA

első amerikai férfiszabók.

Nagy Sándor utca 1. szám.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szombat: Erdészleány. (A szerző dirigál.)

Vasárnap: d. u. János vitéz.

Vasárnap este: Amor, a pénzügynök.

Jarnó György Nagyváradon.

A népszerű bécsi operett-szerző eljött Nagyváradra, hogy vezesse két legjobb darabjának előadását, a Muzsikus leány és az Erdészleányét. Tegnap este az előbbi került színpadra bérletszűnetben, zsúfoltt ház előtt. A szerző magas, barna, feketezakállas férfi, nagyon érdekes egyéniség, akinek zeneszerzői képességeit máz más alkalommal méltattuk, most mint dirigens mutatkozott be. Kétségtelesen kiváló, intelligens karmester, aki nemcsak a saját, hanem másnak a darabjait is kitűnően vezetheti. Szeretnők azonban, ha meghallgatná a mi Kovács Miksánk vezetése alatt is az előadást, akkor láthatná, hogy van karmester, aki a szerző gondolatait épp oly jól megérti és kifejezésre juttatja, mint maga a szerző. Nem is mondhatjuk, hogy a darab bármelyik részletével is nagyobb hatást ért volna el Jarnó, mint amikor nem ő áll a karmesteri székben, mert már az eddigi előadások is az összes zenei szépségeket élénk tárták s kiaknázatlanul egy taktus sem maradt. Sőt ha nem csalódnunk, a finálék eddig preczebbül sikerültek volna, mint tegnap, de ez természetes, mert a karmester nem képes az új karmesternek a megszokottól eltérő tempóihoz szokni.

A szereplők a legnagyobb igyekezetet árulták el. Zsigmondy bájosabb, kedvesebb volt mint valaha. Asszonyi megint kénytelen volt a nem neki való tenorszerepet élnie, mert Mihályi hirtelen berekedt; a többiek is a régi jók voltak. Kassay Külön elismerést érdemel rendkívül elegáns megjelenéséért. A közönség a szebb számokat megismételtette, a szerzőt pedig minden felvonás végén többször a lámpák elé hívta s melegen ünnepelte.

A budapesti Népopera. A főváros VIII-ik kerületében, a Tisza Kálmán-téren most építik az új Operaházat a Népoperát, mely a jövő év szeptemberében fog megnyílni. A Népopera igazgatósága máris közlésezi, hogy 1911 szeptember elsejétől kezdve szerződött énekeseket, énekesnőket, énekes színészeket, zenekari tagokat, kardalososokat és kardalós nőket. Az igazgatóság egyelőre csakis közlebi ajánlatokat kér a következő címre: Népopera igazgatósága Budapest, V. kerület Báthori-utca 3.

Uj műsor a Pannoniában. Változatlanul nagy érdeklődéssel kíséri a közönség a Pannonia kávéház mozi előadásait, amelyek hétről-hétre a leggazdagabb műsort nyújtják. Ma ismét hét új felvétel kerül színpadra, amelyek a következők: 1. Észak fjordjai. 2. Vizes lakodalom. 3. Más szelleme. 4. A pásztor szerelme. 5. Titokzatos szegény. 6. Nick Vinter. 7. Riladora.

NYILTTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u.7.

TÁVIRATOR.

Emma királyné Brassóban.

Brassó, okt. 14.

(Saját tud.) Emma hollandi királyné ma ideérkezett. A pályaudvaron már várt reá Erzsébet román királynő, akivel automobilon robogtak tovább.

A horvát választások kiírása.

Zágráb, okt. 14.

A tartománygyűlési választásokat ma e hó 28-ára kiírták.

Vilmos császár és a diákok.

Berlin, okt. 14.

A császár a diszebédre melyet az egyetem jubileuma alkalmával adott azt az öt egyetemi hallgatót is meghívta, kik a jubiláris bizottságot alkották. Mindegyiknek átadta fotografiáját ezzel a sajátkezű felirással: A berlini egyetem száz éves jubileumának alkalmával emlékére II. Vilmos imperator et lex. A császár nagyon kedves volt a diákokhoz sokat beszélt nekik az alkohol fogyasztásról, melyet nagyon meg kellene szorítani, s azt mondta, hogy az egyetemi hallgatóknak az amerikai diákok módjára többet kellene sporttal foglalkozni.

Ferrer halálának évfordulója.

Madrid, okt. 14.

Ferrdr kivégzésének évfordulója alkalmából számos gyűlést tartottak. A vidéken több gyűlést a kormányzók betiltottak, épp úgy minden tüntetést Ferrer sirja előtt. Az eddig érkezett hivatalos táviratok konstatálják, hogy egész Spanyolországban teljes nyugalom van.

Megszökötl rab,

Győr, okt. 14. Abatz Fülöp rab ma a fogházból megszökött. A szökevény a cella falát alásta és ott keresztülbujva a folyosóra jutott, ahol egy tégladarabbal a börtönört leütötte, annak fegyverét elvette és elmenekült. A fogház őrkét azonnal alarmirozták és üldözőbe vették a menekült. A szökevény a Rábéba vetete magát s a börtönörök csak erős küzdelem után tudták elfogni. A küzdelemben 2 börtönör és a togly sulyosan megsebesült.

Igazságszolgáltatás.

§ **A nóta vége,** Bizonyára emlékeznek még olvasóink arra a kisebbszerű buszárútközetre, amelyet a helyben állomásozó 7-ik huszárezred néhány altiszte és közlegénye vivott meg ez év június 7-én a békésen hazafelé sétáló civilekkel a Szacsy-, Szabadság- és Teleky-utcákon. A nekidühödött hadfiakat még a 20 tagu katona tüzér-örjárat sem bírta elfogni s csak derék rendőreinknek köszönhetjük, hogy nagynehezen hurokra kerültek a szilaj fiúk, akiknek a pusztákhoz szokott szilaj vére lassan csillapul a civilizáció hatása alatt. A hadbírószág azonnal szigorú vizsgálatot indított s mintegy 44 tanut hallgatott ki. A bizonyítási eljárás végzetével a szervezett és ok nélküli vagdalkozás **Garai Sándor** szakaszvezetőre és **Urbán János** századkürtöstre határozottan rábizonyított.

A tényállás kiderítése szomorú adatokat hozott napvilágra. A huszárok engedély nélkül maradtak ki aznap este 9—10 óráig egy kurta kis korcsmában gyűjtve erőt a hosszú nyaku boros palackokból a jövő háborúra. 10 óra után pedig se szó, se beszéd, a mint kijöttek az utcára, irgalmatlanul megtámadták az arra járó kelő polgárokat. Szép, nyári idő volt, kint hogyne sétáltak volna még ekkor az utcában. A harc lángja 11 óra után már magasan csapkodott. Ekkor sebesült meg 32 vágással — amelyből kettő a koponyát repesztette meg — egy professzor, akit a mentők a Biharmegyei kórházba szállítottak, ahonnan már azelőtt több ember távozott bekötött sebeivel. Nemcsak férfiak, hanem nők is sebesítettek meg s körülbelül reggeli 3 óra volt, mikor a huszárok által rendezett utcai botrány véget ért. A város közönsége vasárnap tel volt háborodva s a legszigorubb büntetést kért a vagdalkozó huszárokra. A bíróság gyorsan és erélyesen járt el. Rábizonyította a tettesekre a bünt s 7—7 hónapra ítélte el őket, elmarasztalván még a legsúlyosabban sebesült részére nagyobb összegben. Az a tanúság vonható le ismét ebből az esetből, hogy altiszteknek és közlegényeknek a kimaradási engedélyt csak kardviselés nélkül szabad volna megadni.

§ **Áruló betétkönyv.** Horváth Lajos hetes folyó év július 8-án kirándulást tett Szent-Andrássra és három helyen betöréses lopást követet el. Az egyik parasztembertől ellopott egy 200 koronás betéti könyvet és annak értékesítésével **Aranyi Imre** kórházi ápolót bizta meg. **Aranyi Imre** jelentkezett is a

betéti könyvecskével a Nagyváradi Takarékpénztárban, de itt rögtön fülöncsipték. Így derült ki a dolog, miért is az ügyészség Horváth Lajos ellen logás büntette, **Aranyi Imre** ellen pedig bűnpártolás vétsége miatt emelt vádat. Az ügy tárgyalása tegnap velt, **Korn Alajos** elnökele alatt. Horváth Lajost 6 hónapi, **Aranyi Imrét** pedig 1 hónapi fogházra ítélték.

REGÉNYCSARNOK.

R ó z s i k a. Irta: **White-Mellville G. J.**

— Angolból. —

123

A Wolverine által vezényelt halárus asszonyokból álló előhad gondosan fentartá a közlekedést a hátukban levő derékhaddal és az előhad nem engedett önkényes megállást, sem irányváltoztatást, sem előre barangolást a kiszabott uton. Montarbas előre sietvén kijelölt helyére az első sorban, csak bámulattal nézhette a tömeg rendes mozgását s az egyenletes lépteket, melyekkel Paris utcáin végig haladtak, alig vesztve el egy tizedrészt a sorokból a főváros vouzereje alatt, melyet nők mosolya, ingyen ital, leikes bámulat baráti körökben, s más csábok képeztek.

O nem volt fanatikus, s látott szolgálatot az ellenség előtt; ő tehát vállalatának veszélyeit vagy nehézségeit nem kicsinyelte; de most erős reményei kezdtek lenni a sikerre.

Időközben a királyi család nem volt egészen figyelmeztetés nélkül, vagyis mondhatnók, inkább riasztás nélkül. A kósza hír, mely minden nevezetesebb válságot megszokott előzni, már Versaillesbe ért s ott tudták, hogy a forradalmi párt valamely elhatározó lépésre készül. Azt is beszélték, hogy az orleansi herceget megelőző nap a palotához közel lehetett látni. Ez azonban oly vastag képtelenségnek látszott, hogy a többit is hihetlenné tette; és Lajos, ki soha nem volt eléggé nyugtalan, kiment vadászni, szokása szerint, türhető nyugalommal. A királyné délutánját hasonlólag kis Trianonban töltte, és az udvar csak este vette magát észre azon, hogy minő tényleges veszélynek van kitéve.

Néhány hü párthive az udvarnak kilopódzott kémszemlére, köztük Rózsika is, ki parasztruhájában, melynek jó hasznát vette, hogy a királyi családdal való összeköttetését elpálástolja, képes volt, nagyon megbízható hirt hozni. Hajszálon mult, hogy két izben majd fel lett ismerve, egyszer Vereskonty mámi által, kinek széles válla mellett észrevétlenül a tömegbe surrant, s egy más alkalommal a Wolverine által, ki ugy el volt foglalva haderejének a palota körül való elhelyezésével, hogy nem vette észre a parlagi szépséget, ki ide-oda sietett, karján egy kosár élelmiszerral, melyet hamar kiürítettek a lázadók, kik a kenyérért és italért cserébe őszintén előadták saját véleményüket a kitérésről.

— Igazságért jöttünk, — mondá az egyik. — Etelért jöttünk — mondá a másik. — Etel! igazság! — kiáltá egy harmadik. — Eh, ez csak mese, mi véért jöttünk! Eljöttünk kölkoncolni a zsarnokot, a péket és a pék feleségét, meg a pék fiát. Le velük mindnyájukkal! Táncoljon hugocskám; ide nézzon, majd megтанitom a lépésekre. Bájos-e ez? Tetszik-e magának? Lássá, mi ezt a carmagnole-nak nevezük.

— Tetszik magának az én fehér kötényem? — kérdé egy más furia, kiben Rózsika felismerte egyikét azoknak, kik őt kelletlen ölelésekkel üdvözölték azon éjszaka, melyen Vereskonty mámi házatól elmenekült. — Jól illik ez nekem? Jól nézek ki vele? Lássá én nem kacérságból viselem ezt, azért van e kötő rajtam, hogy megkiméljem a ruhámat, ha majd ma északa haza viszem az osztrák nő szívét vacsoráral Maga halavány, kicsikém. Ah, maga még nem szokta meg a forradalmat. En is olyan voltam valamikor. Adja egy kicsit a kezembe a palackját. Lám! a polgártársak megelőztek, nem maradt abban semmi, csak a dugó meg a szag. Mindegy! maga jó lányka; fusson vissza az anyjához és hozzon még valamivel többet és figyeljen, ne jöjjon megint ide ma északa, mert mi nyakig vérben leszünk, mielőtt ujra megvirradna. — Menjen!

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.**Budapesti fözsdetudósítások.**

Budapest, oktt. 15.

A gabonatözsde.

50 kilogramonkint.

Buza októberre — — —	10.26
Rozs októberre — — —	7.68
Zab októberre — — —	8.—
Tengeri májusra — — —	5.46

Irányzat: Szilárd.

Értéktözsde.

Magyar hitel — — —	859.—
Osztrák hitel — — —	670.50
4%-os koronajáradék — — —	—
Államvasut — — —	760.—
Jelzálogbank — — —	520.—
Leszámitoló bank — — —	614.—
Hazai Bank — — —	305.—
Kereskedelmi részv. — — —	754.—
Rimamurányi — — —	705.—
Salgótarjáni — — —	646.—
Közuti vasut — — —	770.—
Városi villamos — — —	406.—
Adria — — —	—

Irányzat: Szilárd.

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA.

Gümőkór,
köhögés,
szamárköhögés,
influenza

esetekben az orvosok csak

SIROLIN
„Roche“-t
rendelnek.

Kik vannak a Sirolin „Roche“-ra utalva?

1. A kik hosszú időn keresztül köhögés bántalmaiban szenvednek.
2. Mindazok, kik tüdő gégehurutban szenvednek.
3. Asztmában szenvedők lényeges könnyebbülést éreznek már rövid használat után.
4. Skrofulás, mirigyduzzadásos, szem- és orrkatarusos gyermekeknek fontos szere a Sirolin „Roche“.

A táplálkozást nagyban elősegíti.

Csak eredeti csomagolású Sirolin „Roche“-t kérjen, minden utánzatot vagy pótkészítményt kérünk a leghatározottabban visszautasítani.

Sirolin irodalmat M 15. kívánatra ingyen és bérmentve küld

F. Hoffmann-La Roche & Co.
Wien, III/1, Neulinggasse 11.

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R.-T.

könyv és hirlapkiadó vállalat

NAGYVÁRAD, SZILÁGYI DEZSŐ-UTCZA 5. SZ.

A legmodernebb betűkkel és diszitő anyagokkal ujjonnan berendezve.

Mindennemü hivatalos, üzleti és egyéb nyomtatványok a legjutányosabb árak mellett, izléses kivitelben készítettnek.

Latin szert. és g. kath. egyházmegyei nyomtatványok állandóan raktáron.

A „TISZÁNTUL“
politikai napilap kiadóhivatala.

Alapítottott:
1894.

Hirdetések a legjutányosabb árak mellett a „Tiszántul“-ban közöltetnek.

Alapítottott:
1894.

Ha melege van,

ha fáradt, vagy unatkozik, siessen
Kecskeméthy István

„NEMZETI” kerthelyiségébe,
hol üdülést, kellemes szórakozást,
ingyen, kitűnő italokat
és izletes ételeket

olcsó pénzért kaphat. Ha lehet, ne
menjen egyedül, hanem családjá-
val és barátaival, hogy a kellemes
szórakozást megoszthassa velők.
— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

A kávéház egész éjjel nyitva.

Figyelmes és pontos kiszolgálás.
Társas ebédek, vacsorák és abo-
nensek polgári árban lesznek kiszol-
gálva. — Minden nap

friss flecken.

Számos látogatást kér tisztelettel
Kecskeméthy István vendéglős, a
NEMZETI száll-
loda, vendéglő és kávéház bérője.

„TISZÁNTUL”-ra
előfizethetni
mindennap.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40
gyertyás **Wolfram** lámpa **darabja 3.60 kor.**
100 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű **izzólámpa különlegességek,** fény-
képeszlámpák ugyancsak **legolcsóbb**
áron kaphatók.

Csillárok,

ivlámpák

állandóan nagy választékban kapha-
tók a villamos telepen külön-
célra épített nagy

← **osillár-raktárunkat** →
megtakintásra ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1/4 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítás

és erőátviteli berendezések felszerelését, bőví-
tést, átalakítá-
sát, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szál-
litását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Őszi idény

beköszöntése alkalmával felhívjuk a t.
vásárló közönség figyelmét

helyi gyártmányainkra,

melyek csak fiók üzletünkben jutnak
eladásra **szabott egységárak** mellett.

Moskovits Farkas és Társa
cipőgyár R.-T. Nagyvárad.

Központi fiók üzlet:

Kossuth-utca gyár épület.

II. fiók üzlet:

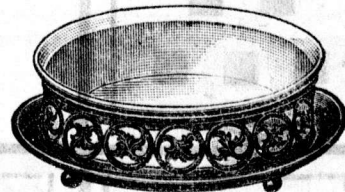
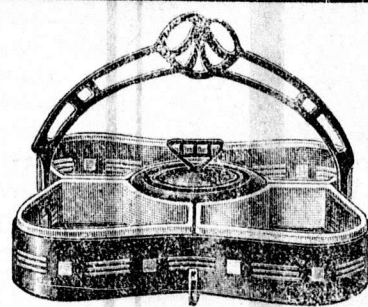
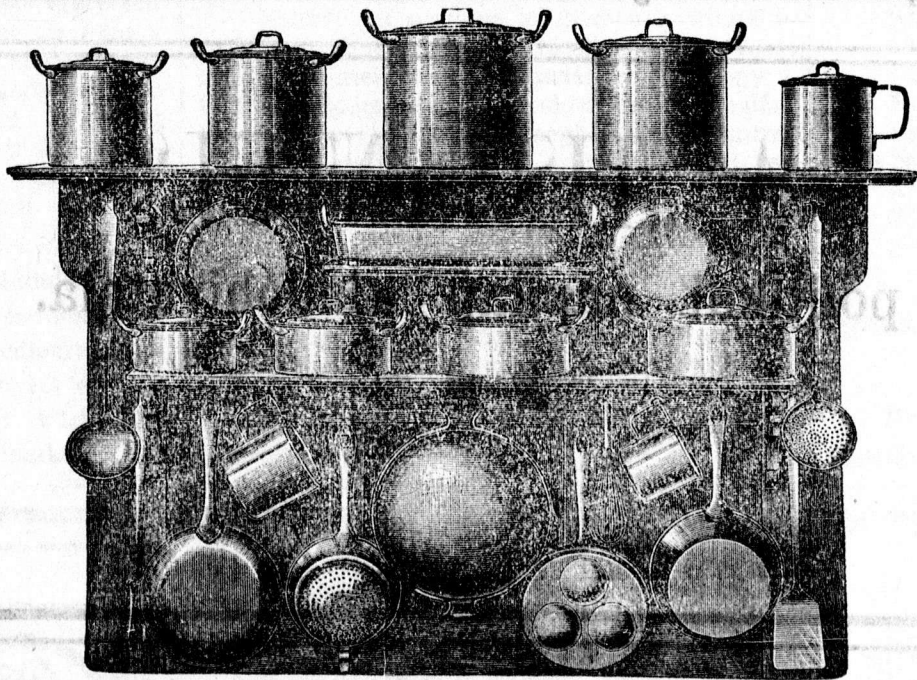
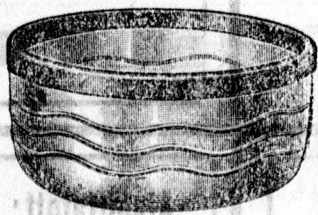
Rákóczi-ut Bazár épület.

Vidéki megrendelések **pontos**
és **gyors** elintéztést nyernek.

Baross-utca 60. számú
ház földszintjén két
szoba, konyha
és mellékhelyiségekből
álló lakás 1910 évi

november 1-től kiadó

Értekezni lehet Pol-
gári Takarékpénztár-
nál, Kossuth-u. 4. sz.

Modern konyhaberendezések és háztartási különlegességek.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

Nagyvárad, Rákóczi-ut. Telefon helyben és vidéken 390.